

ההבדלים בין סגנון מנהיגותן של גננות טירוניות וגננות מנוסות: מנהיגות מעצבת, מנהיגות מתגמלת ואי מנהיגות

א. אביים, מ. מבורך

בית הספר לתארים מתקדמים, מכללת לוינסקי לחינוך, תל אביב, ישראל

בעשורים האחרונים אנו עדים להתעוררות שחלה בחקר תופעת המנהיגות בתחום החינוך, אך מחקרים אלה מתמקדים בעיקר במנהיגות מנהל בית-הספר ואף במנהיגות המורה (Muijs, Aubrey, Harris, & Briggs, 2004). למנהיגות הגננת, לעומת זאת, יש עדויות ספורות בלבד בספרות המחקרית (Rodd, 2006). מצב זה מעורר תמיהה בעיקר לנוכח העובדה שגננות נדרשות, כבר בתחילת דרכן המקצועית, לעסוק מלבד בתחום הפדגוגי, גם בפן הניהולי של הגן. מחקר זה מנסה לשפוך אור על מנהיגותה של הגננת ולהוסיף לידע האמפירי המצטבר בתחום.

המחקר בוחן את הקשר בין שנות הוותק של הגננת בניהול גן, לבין סגנון מנהיגותה. מטרת המחקר הינן: לחשוף את סגנון המנהיגות של גננות טירוניות (עד שלוש שנות וותק בניהול גן) ושל גננות מנוסות (מעל חמש שנות וותק בניהול גן) ולהשוות בין שני סגנונות המנהיגות. שיטת המחקר הינה מחקר משולב (mixed methods), כאשר המרכיב הכמותי במחקר נבחן באמצעות שאלון סגור שהופץ בין גננות מנהלות גן (N=123) ונותח באמצעות מבחן T. ממצאיו הכמותיים של המחקר מצביעים על הבדלים מובהקים בין שתי קבוצות הגננות לגבי תדירות השימוש בכל אחד מסגנונות המנהיגות שנבדקו, כך שגננות טירוניות משתמשות בסגנון של אי-מנהיגות, יותר מאשר גננות מנוסות, ואילו גננות מנוסות משתמשות בסגנון של מנהיגות מתגמלת ומנהיגות מעצבת, יותר מאשר גננות טירוניות. המרכיב האיכותני של המחקר, אשר התבצע באמצעות ראיונות עומק חצי מובנים (N=8) ונותח באמצעות ניתוח תוכן קטגוריאל, מספק הסברים ונותן משמעות לממצאיו הכמותיים.

תרומתו העיקרית של המחקר נעוצה בראשוניותו הן בהיבט התיאורטי והן בהיבט הישומי. המחקרים הבודדים שנעשו במנהיגות הגננת לא התייחסו לשלבים ההתפתחותיים, לניסיון ולוותק של הגננת כפרמטרים לקביעת סגנון מנהיגותה. בנוסף, נושא עמו המחקר מספר רעיונות בנוגע להשלכות המעשיות של ממצאי המחקר, ביניהם מתן סיוע לגננות טירוניות בהיבטים הניהוליים והמנהיגותיים של עבודתן בתחילת דרכן, הצבת מתכשרות להוראה בגיל הרך בגנים בהם מנהלות הגן הן מנוסות ומפגינות סגנון של מנהיגות מעצבת, כדי שישמשו כמודל למנהיגות איכותית עבור הגננות בשלבי הכשרתן.

Muijs, D., Aubrey, C., Harris, A. & Briggs, M. (2004). How do they manage?: A Review of the Research on Leadership in Early Childhood. *Journal of Early Childhood Research*, 2, 157- 169.

Rodd, J. (2006). *Leadership in Early Childhood* (3rd Edition). Maidenhead: Open University Press.